

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1934 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rasbiologiska institutets organisation m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1934 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 92 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, i riksstaten för budgetåret 1934/1935 beräkna dels ett ordinarie anslag till avlöning åt chefen för rasbiologiska institutet av 12,000 kronor, dels ock till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 23 februari 1934 dagtecknad proposition (nr 155) under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen att dels medgiva, att rasbiologiska institutet i Uppsala må från och med den 1 juli 1935 omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet angivits, dels i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra det ordinarie anslaget till avlöning åt chefen för rasbiologiska institutet med oförändrat belopp, 12,000 kronor, dels ock till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor att disponeras enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *E. Sjödahl m. fl.* (I: 315) och den andra inom andra kammaren av herr *B. Holmgren m. fl.* (II: 555), i vilka motioner hemställts, att riksdagen ville anvisa dels till upprätthållandet av verksamheten vid rasbiologiska institutet under budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor, dels till utgi-

vande av trycket av andra delen av arbetet *The Race Biology of the Swedish Lapps* ett extra förslagsanslag högst 10,000 kronor, att disponeras enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen I: 315.

1933 års riksdag anförde i sin skrivelse nr 8 under punkt 104 i anknytning till ett av departementschefen under punkt 110 i 1933 års åttonde huvudtitel gjort uttalande, bland annat, att riksdagen i likhet med departementschefen ansåge anledning förefinnas att verkställa utredning rörande de framtida riktlinjerna för rasbiologiska institutets verksamhet och att undersöka möjligheterna för en omläggning av dess arbetsformer. Till dess resultatet av en sådan utredning föreläge till statsmakternas prövning, syntes det vara i sin ordning, att dessa droge försorg om institutets fortsatta uppehållande och beredde detsamma ekonomisk möjlighet att, om än i något inskränkt omfattning, arbeta för sin uppgift, om vars stora betydelse i varje fall några delade meningar icke torde råda. Med anledning härav beviljade riksdagen för ändamålet ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor. I riksstaten är för institutet, förutom nyssnämnda anslag, även uppfört ett ordinarie anslag av 12,000 kronor till avlöning åt chefen för institutet.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt universitetsberedningen att verkställa utredning rörande institutets ställning, program och arbetsformer, därvid särskilt borde uppmärksammas frågan om institutets anknytning till medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala, har beredningen den 18 december 1933 avgivit nyssnämnda utredning jämte förslag i ämnet.

Beträffande rasbiologiska institutets tillkomst, dess organisation m. m. inhämtas av statsrådsprotokollet, att 1920 års riksdag hos Kungl. Maj:t hemställde om utredning av frågan om upprättande av ett svenskt rasbiologiskt institut. I anledning härav framlade Kungl. Maj:t ett förslag i ämnet för 1921 års riksdag, vars beslut innebar att för bedrivande av rasbiologisk forskning skulle i Uppsala upprättas en fristående statsinstitution — statens institut för rasbiologi — tillsvidare bestående av endast en medicinsk-genealogisk avdelning, att institutet skulle ledas av en av Kungl. Maj:t utsedd styrelse, i vilken institutets chef skulle vara självskriven medlem och som borde vara sammansatt av på ärfthighetsforskningens område sakkunniga personer, representerande såväl de naturvetenskapliga som de medicinska ämnesgrupperna, varjämte en representant för statistiken syntes vara önskvärd, att denna styrelse borde direkt sortera under kanslern för rikets universitet, att institutets chef skulle äga medicinsk utbildning samt hava professors titel och kompetens samt att Kungl. Maj:t skulle äga bestämma angående den personal, vilken till biträde åt chefen borde anställas vid institutet. Institutet har organiserats i huvudsaklig överensstämmelse med nyss angivna grundlinjer. Under sin hittills bedrivna verksamhet har institutet

utfört en antropologisk generalinventering av folkbeståndet i Sverige, vars resultat sammanfattats i verket *The Racial Characters of the Swedish Nation*, samt vissa undersökningar rörande lapparna och finnarna i Sverige. Institutet har år 1932 utgivit första delen av arbetet rörande lapparna (*The Race Biology of the Swedish Lapps. Part I.*)

Universitetsberedningen har i sitt föreliggande förslag för sin del ansett sig kunna i stort sett godtaga ett av rasbiologiska institutets styrelse framlagt förslag till program för forskningen på det rasbiologiska området under den närmaste framtiden, vars närmare innehåll framgår av statsrådsprotokollet och vilket innebär, att institutet nu skulle övergå till den huvuduppgift för institutets forskningar, som bestode i den rasbiologiska inventeringen av folkbeståndet. Verksamheten skulle följaktligen så till vida omläggas, att densamma från att tidigare hava varit övervägande antropologiskt inriktad skulle få en företrädesvis ärftlighetsmedicinsk inriktning. Beredningen har särskilt understrukit önskvärdheten av att man, även om arbetet huvudsakligen inriktades på ärftlighetsmedicinska undersökningar, dock icke släppte ur sikte utan i mån av arbetskrafter och tillgångar sökte arbeta på lösningen av sådana problem, som fölle inom den positiva rashygienens område.

I avseende på den svenska rasbiologiska forskningens framtida organisation påpekar universitetsberedningen, att den enda nu existerande direkta förbindelsen mellan rasbiologiska institutet och universitetet i Uppsala — frånsett det förhållandet att institutet delvis vore inrymt i en åt universitetet upplåten byggnad — bestode däri, att enligt institutets stadga institutet hade att tillse, att vid universitetet genom lämplig person årligen hölles minst 10 rasbiologiska föreläsningar. Det hade från åtskilliga håll ifrågasatts, att institutet borde närmare anknytas till universitetet i Uppsala och den medicinska fakulteten därstädes. Anknytningen till den medicinska fakulteten kunde tänkas ordnad på olika sätt. Ett alternativ vore att förvandla institutet till en vanlig universitetsinstitution med professorn i ämnet såsom föreståndare. Ett annat vore att låta institutet i större eller mindre utsträckning behålla sin självständiga ställning, fastän dess chef tillhörde fakulteten. I en skrivelse till universitetsberedningen hade medicinska fakulteten i Uppsala förordat, att institutet måtte anslutas till fakulteten men med bibehållande av en viss självständighet. Så t. ex. borde institutets verksamhet fortfarande planläggas under inseeende av en styrelse med viss grad av beslutanderätt. Denna styrelse skulle handhava institutets ekonomiska förvaltning och äga yttra sig vid chefsplatsens tillsättande. Institutets styrelse hade i skrivelse till beredningen förklarat sig i princip icke hava något att erinra mot en anknytning till medicinska fakulteten i Uppsala, såvida institutets självständighet bevarades. Styrelsen ansåge tvärtom, att genom en dylik anknytning viktiga fördelar för institutets framtida verksamhet skulle kunna vinnas. Däremot måste styrelsen bestämt motsätta

sig institutets förvandling till en professur vid fakulteten med tillhörande institution.

Universitetsberedningen finner för egen del de skäl, som av rasbiologiska institutets styrelse andragits för att styrka, att institutet borde även för framtiden intaga en fristående ställning, övertygande.

Beredningen ville i detta sammanhang särskilt betona, att de sociala och praktiska synpunkter, som enligt statsmakternas tidigare uttalade mening borde beaktas vid planläggandet och utförandet av institutets arbete, lättare torde komma till sin rätt, om institutet bibehölls såsom självständigt under en särskild styrelse, vilken hade nära kontakt såväl med hjälpvetenskaperna till rasbiologien som med vissa praktiska verksamhetsområden. Därvid syntes man mycket väl kunna tänka sig en sådan anordning, att institutets chef tillika vore universitetsprofessor, åtminstone tills vidare inom medicinska fakulteten. Genom en dylik anknytning till medicinsk fakultet skulle den önskvärda kontakten mellan det rasbiologiska forskningsarbetet och ett flertal medicinska discipliner underlättas. Institutet skulle även få bättre möjligheter att sprida kännedom om och intresse för rasbiologisk forskning hos den studerande ungdomen och härigenom öka utsikterna att kunna förvärva lämpliga yngre forskare såsom medarbetare åt chefen.

Beredningen hölle således före, att den rasbiologiska forskningen i landet fortfarande borde omhänderhavas av en under överinseende av en särskild styrelse stående, till Uppsala förlagd självständig institution, vilken dock borde vara anknuten till universitetet därstädes därigenom att institutets chef tillika vore professor i rasbiologi vid sagda universitet, tills vidare inom den medicinska fakulteten. Institutet borde vara i ekonomiskt hänseende fristående från universitetet.

Huruvida institutet skulle kunna fylla den uppgift, som komme att åvila detsamma, torde huvudsakligen bliva beroende av två omständigheter: att institutets styrelse finge en sådan sammansättning att man kunde anförtro åt densamma att planlägga institutets arbete och i stora drag bestämma däröver ävensom utöva ett betydande inflytande vid chefstillsättningen, samt att chefen bleve en person, som icke endast vore en framstående vetenskapsman på den rasbiologiska forskningens område, utan även hade utpräglat sinne och intresse för den sociala sidan av de rasbiologiska problemen och tillika innehade de chefsegenskaper, vilka krävdes för att kunna organisera den jämförelsevis stora apparat, som erfordrades för materialets insamling och bearbetning samt för att kunna åstadkomma nödigt samarbete med de myndigheter och korporationer, som sutte inne med undersökningsmaterialet eller vilkas bistånd eljest behövde tagas i anspråk.

Om institutets styrelse skulle kunna fylla sin i det föregående antydda uppgift, borde den i sig innesluta den förnämsta sakkunskapen i landet på det rasbiologiska området både beträffande den rent vetenskapliga och den sociala sidan av problemen. Den bleve därför nödvändigtvis ganska talrik.

Universitetsberedningen ansåge, att styrelsen borde tillsättas på sådant sätt, att flertalet av dess ledamöter utgjorde representanter för vissa sakkunniga korporationer och myndigheter samt de övriga utsåges av Kungl. Maj:t.

Beredningen hade förslagsvis tänkt sig, att styrelsen skulle bestå av 11 ledamöter, av vilka institutets chef skulle vara självskriven, 3 förordnas av

Kungl. Maj:t samt de återstående 7 väljas: 2 av det större akademiska konsistoriet i Uppsala, 2 av det större akademiska konsistoriet i Lund, 1 av karolinska institutets lärarkollegium, 1 av lantbrukshögskolans lärarråd och 1 av medicinalstyrelsen. — Vid val av styrelseledamöter skulle konsistorierna — för att tillförsäkras så stor sakkunskap som möjligt — med sig adjungera professorerna i straffrätt, i psykiatri och i statistik ävensom samtliga till matematisk-naturvetenskapliga sektionen hörande professorer i biologiska ämnen, allt i den mån ifrågavarande professorer ej redan förut vore ledamöter i konsistoriet. — Förordnande, respektive val av styrelseledamöt skulle gälla för en tid av 4 år. Halva styrelsen skulle första gången förordnas, respektive väljas för endast 2 år. — Till ordförande i styrelsen skulle Kungl. Maj:t förordna en av de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna.

För att avgöra löpande ärenden borde styrelsen inom sig kunna utse ett arbetsutskott, som även borde förbereda de ärenden, som skulle behandlas å styrelsens sammanträden, vilka borde hållas minst 2 gånger om året.

Efter hemställan av styrelsen borde tillfälliga ledamöter kunna utses, berättigade att deltaga i handläggningen av vissa frågor, t. ex. rörande planläggningen och utförandet av vissa undersökningar.

Vad angår frågan om institutets chef, anför universitetsberedningen bland annat:

Därest institutets chef tillika skulle vara professor i rasbiologi vid universitetet i Uppsala, föreläge enligt universitetsberedningens mening övertvägande skäl för att icke uppställa annan kompetensfordran i vetenskapligt hänseende än den, som gällde i fråga om vanliga universitetsprofessorer, d. v. s. kravet på styrkt vetenskaplig skicklighet i det ämne, professuren omfattade. Det torde emellertid ligga i sakens natur, att vetenskaplig skicklighet i rasbiologi endast i undantagsfall torde förefinnas hos annan än den, som genomgått läkarutbildning samt förvärvat goda praktiska meriter i psykiatri och goda insikter i antropologi. I detta sammanhang ville beredningen framhålla, att det borde meddelas en uttrycklig föreskrift därom, att vid chefs-tillsättningen hänsyn skulle tagas, förutom till envar sökandes vetenskapliga skicklighet i rasbiologi, jämväl till hans lämplighet såsom chef för institutet. Vid tillsättningsförfarandet måste en samverkan äga rum mellan universitetet och institutets styrelse, och härvid torde styrelsen böra intaga i stort sett samma ställning, som tillkomme det större akademiska konsistoriet vid vanliga professorstillsättningar. Att styrelsen tillerkändes en dylik befogenhet berodde därpå, att den, om den finge av beredningen föreslagen sammansättning, kunde förutsättas i sig innesluta den bästa i landet förefintliga sakkunskapen på det rasbiologiska området.

Universitetsberedningen hade övertvägt åtskilliga alternativ för det närmare anordnandet av tillsättningsproceduren men slutligen stannat vid följande förslag. Institutets styrelse skulle kungöra tjänsten ledig. Härvid skulle s. k. förtidsprocedur äga rum. Ansökningar inlämnades till styrelsen, vilken överlämnade ansökningshandlingarna till medicinska fakulteten med anhållan att fakulteten ville föreslå 3 eller 4 sakkunniga. Innan medicinska fakulteten beslutade om föreslående av sakkunniga, skulle matematisk-naturvetenskapliga sektionen beredas tillfälle inkomma till fakulteten med förslag på 2 till sakkunniga lämpliga personer. Sedan styrelsen från medicinska fakulteten mottagit förslag å sakkunniga, skulle styrelsen utse 3 eller 4 sakkunniga. — Sakkunnigutlåtandena skulle insändas till styrelsen, som överlämnade dem

till medicinska fakulteten. Fakulteten skulle uttala sig om varje sökandes vetenskapliga skicklighet i rasbiologi och om den inbördes ordningen mellan de sökande i nämnda hänseende. Sedan fakultetens protokoll i befordringsärendet jämte övriga handlingar inkommit till styrelsen, skulle styrelsen uppgöra tjänsteförslag med beaktande såväl av varje sökandes vetenskapliga skicklighet i rasbiologi som av hans lämplighet såsom chef för rasbiologiska institutet. — Handlingarna i ärendet skulle därefter översändas till kanslern, som jämte eget yttrande hade att överlämna dem till Kungl. Maj:t. Kallelseförfarande skulle ej förekomma. Beredningen utginge ifrån, att de sakkunniga skulle från förslagsanslaget till ersättningar åt sakkunniga i akademiska befordringsärenden få ersättning efter de normer, som funnes angivna i universitetsstatuterna. Beredningen föreslår utfärdandet av särskild författning, innehållande de bestämmelser, som skulle äga tillämpning vid tillsättande av chefs- och professorsbefattningen. I § 69 universitetsstatuterna torde böra göras ett tillägg, hänvisande på den särskilda tillsättningsproceduren i fråga om professorsbefattningen i rasbiologi.

Beträffande de chefen tillkommande avlöningsförmånerna samt skyldighet för honom att avgå med pension och rätt till pension har beredningen föreslagit skola i tillämpliga delar gälla, vad som vore stadgat beträffande universitetsprofessor.

Universitetsberedningen har vidare framlagt ett i statsrådsprotokollet återgivet förslag till stat för det omorganiserade rasbiologiska institutet, slutande på en summa av 60,000 kronor.

I anslutning härtill har universitetsberedningen framhållit följande principiella synpunkter:

Det syntes universitetsberedningen ligga i öppen dag, att *om* ett rasbiologiskt forskningsinstitut skulle upprätthållas i landet, anslaget till institutet måste tillmätas jämförelsevis rikligt. I annat fall kunde man näppeligen inom en överskådlig framtid påräkna sådana resultat av institutets arbete, som kunde vara statsmakterna till någon egentlig ledning vid deras strävan att motarbeta rasförsämring samt bevara och stärka de värdefulla arvsanlagen hos vårt folk. Man måste söka sörja för *att* institutet finge en högt kvalificerad chef, *att* till chefens hjälp funnes vetenskapligt utbildade och för arbetet på de viktigaste undersökningsområdena speciellt tränade medarbetare, *att* till chefens förfogande stode skriv- och räkne- m. fl. biträden till nödigt antal, *att* erforderliga medel funnes tillgängliga för det tidsödande insamlandet av material runt om i landet, *samt att* de viktigaste av de genom institutets verksamhet vunna vetenskapliga resultaten kunde planmässigt och inom rimlig tid offentliggöras. För att *fullt* tillgodose dessa behov skulle givetvis erfordras ett årligt anslag, som avsevärt överstege vad hittills utgått till institutet. Det vore beredningens förhoppning, att anslaget till institutet inom en icke allt för långt avlägsen framtid skulle kunna bli föremål för dylik höjning. Under nu rådande statsfinansiella situation torde man dock icke kunna räkna med en sådan anslagsökning. Å andra sidan ville beredningen bestämt avråda från att sänka anslaget under det belopp, som utgick för budgetåret 1932/1933 eller 60,000 kronor. Beredningen hade nämligen kommit till den övertygelsen, att denna summa vore den minsta man kunde räkna med, om man ville bevara de arbetskrafter inom rasbiologiens olika specialområden, som skulle utgöra så att säga kärnan i institu-

tets framtida organisation, på vilka man måste i första hand bygga i fråga om ledningen av undersökningsarbetet och utbildandet av nya medhjälpare. En förutsättning för att man skulle våga tills vidare basera institutets verksamhet på ett anslag av 60,000 kronor vore — och detta ville beredningen särskilt understryka — att institutet kunde år från år påräkna ett dylikt anslag och sålunda bereda sin »kärntrupp» av befattningshavare — d. v. s. de funktionärer, som måste finnas vid institutet oberoende av de speciella frågor, varmed institutet för tillfället sysslade — en relativt fast anställning, även om denna tills vidare icke kunde bli av ordinarie natur.

Beredningen har föreslagit, att den nya organisationen skulle träda i kraft den 1 juli 1935, från vilken tidpunkt institutets arbete skulle omläggas till att huvudsakligen avse ärftlighetsmedicinska undersökningar.

Ledamoten av universitetsberedningen Olof Olsson har i särskilt yttrande förklarat sig icke kunna biträda beredningens förslag om anknytning av rasbiologiska institutet till universitetet i Uppsala på så sätt, att institutets chef tillika gjordes till professor i rasbiologi vid sagda universitet, tills vidare inom den medicinska fakulteten.

Universitetsberedningens förslag till omorganisation av rasbiologiska institutet har i huvudsak tillstyrkts av de hörda myndigheterna, därvid dock statskontoret tillstyrkt ett statförslag, slutande på 54,000 kronor.

Vad angår anslag till institutet för budgetåret 1934/1935 har institutets styrelse hemställt om utverkande av ett extra reservationsanslag till uppehållande av institutets verksamhet med ett till 55,000 kronor höjt belopp. Som skäl för denna anslagshöjning har styrelsen anfört bland annat svårigheterna att i erforderlig omfattning uppehålla institutets verksamhet med ett anslag, som uppginge till föga mer än två tredjedelar av det belopp, som från början räknats som minimibelopp. Vidare har styrelsen hemställt, att för utgivande i trycket av andra delen av ovannämnda arbete *The Race Biology of the Swedish Lapps* måtte för budgetåret 1934/1935 anvisas ett extra förslagsanslag av högst 14,000 kronor. Som skäl härför har anförts bland annat, att de undersökningar, vilka voro avsedda att publiceras i nämnda verk, beräknades bli slutförda under ifrågavarande budgetår.

Universitetskanslern har anfört i huvudsak, att institutet trots den stora anslagsminskningen för innevarande budgetår kunnat i huvudsak fullfölja sitt uppgjorda arbetsprogram uteslutande tack vare ekonomiskt bidrag från privatpersoner, att, innan institutets chef i april 1935 inginge i pensionsåldern, den av honom påbörjade, ännu pågående undersökningen om de svenska lapparnas rasbiologi borde vara slutförd, att en förutsättning härför vore, att institutet även under nästkommande budgetår förfogade över erforderliga arbetskrafter, att — då omorganisationen av institutet icke lämpligen borde träda i kraft, förrän den lapska undersökningen slutförts — anslaget för nästkommande budgetår borde utmätas med utgångspunkt från institutets nuvarande organisation samt att ett anslag till insti-

tutets verksamhet av 55,000 kronor vore oundgängligt, därest institutet skulle kunna bibehålla åtminstone flertalet av sina medarbetare. Då institutet, sedan den lapska undersökningen slutförts, givetvis borde sättas i tillfälle att av trycket utgiva en redogörelse för de vunna resultaten, borde för ändamålet anvisas ett anslag, vilket dock genom en begränsning av arbetets omfång borde uppföras med ett till förslagsvis 10,000 kronor begränsat belopp. Kanslern hemställer sålunda om anvisande för budgetåret 1934/1935 av dels ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor till uppehållande av institutets verksamhet, dels ock ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor till utgivande i tryck av andra delen av ovannämnda arbete.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande:

»Rasbiologiska institutet är en fristående institution med självständig administration och egen ekonomisk förvaltning. Institutet står under ledning av en särskild av Kungl. Maj:t utsedd styrelse, som direkt sorterar under universitetskanslern. Det är alltså organisatoriskt sett helt fristående från Uppsala universitet. Nu har den frågan dryftats, huruvida institutet borde på visst sätt närmare anknytas till universitetets medicinska fakultet. En dylik anknytning skulle — anföres det — vara till stort gagn för institutet därigenom, att en närmare kontakt med flertalet medicinska discipliner bleve möjlig och för universitetet därigenom, att med den medicinska fakulteten komme att införlivas en representant för den speciellt rasbiologiska vetenskapen, som äger nära gemenskap med ett flertal medicinska forskningsämnen. Det har ansetts möjligt att på detta sätt även vinna vissa ekonomiska fördelar för universitetet och institutet. Å andra sidan har det påpekats, att institutet lättare skulle kunna fullgöra sin vid dess tillkomst utstakade uppgift, om det finge bibehållas såsom självständigt under egen styrelse och med egen ekonomisk förvaltning.

Universitetsberedningens föreliggande förslag innebär, att institutets chef skall vara professor i rasbiologi vid universitetet, att institutet i ekonomiskt hänseende skall vara helt fristående från universitetet samt att det skall stå under överinseende av en särskild styrelse. Såvitt jag kan finna, är detta förslag ägnat att åvägabringa en lämplig anknytning till universitetet utan att institutets självständighet på något sätt äventyras. Jag anser mig därför kunna tillstyrka förslaget. Några bärande skäl för en förflyttning av institutet till annan ort hava enligt min mening icke anförts.

Verksamheten vid institutet har hittills varit företrädesvis antropologiskt inriktad. Enligt universitetsberedningens förslag bör institutets arbete från mitten av år 1935 omläggas till att huvudsakligen avse ärftlighetsmedicinska undersökningar. För egen del anser jag det vara av den allra största betydelse, att institutets verksamhet snarast möjligt inriktas på sistnämnda forskningsområden. Samtidigt vill jag i likhet med universitetsberedningen framhålla önskvärdheten av att institutet icke släpper ur sikte utan i mån

av arbetskrafter och tillgångar söker samtidigt arbeta på lösningen av sådana problem, som falla inom den positiva rashygienens område.

Enligt beredningens förslag skall som sagt institutet stå under ledning av en särskild styrelse. Visserligen kan det synas, som om styrelsen med dess av beredningen föreslagna sammansättning kommer att få ett väl stort antal ledamöter. Med hänsyn till de speciella uppgifter, som skola åvila styrelsen, synes det dock i varje fall erforderligt att giva den en allsidig sammansättning. Frågan härom torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:ts prövning.

Vad angår de av universitetsberedningen föreslagna kompetensfordringarna för professorn i rasbiologi har medicinska fakulteten avstyrkt, att hänsyn må tagas, förutom till de sökandes vetenskapliga skicklighet, även till deras lämplighet såsom chef för institutet. I likhet med fakulteten anser jag det icke föreligga tillräckliga skäl att i detta hänseende avvika från de befodringsgrunder, som stadgas i universitetsstatuterna för universitetsprofessorer. I övrigt har jag ingen erinran mot beredningens förslag. Den av beredningen förordade tillsättningsproceduren torde i huvudsak böra godtagas, givetvis med de jämkningar, som kunna föranledas av eventuella ändringar i grunderna för det akademiska befodringsväsendet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att reglera nyssnämnda tillsättningsförfarande samt vidtaga de ändringar i universitetsstatuterna, som i anledning härav kunna bliva erforderliga. De sakkunniga, som skola yttra sig rörande tillsättning av ifrågasvarande professur, torde böra från det i riksstaten uppförda förslagsanslaget till ersättningar åt sakkunniga i akademiska befodringsärenden erhålla ersättning efter de normer, som finnas angivna i universitetsstatuterna.

Chefen för institutet synes liksom nu böra avlönas från ett särskilt under rasbiologiska institutet uppfört ordinarie anslag. I fråga om avlöningsförmåner, skyldighet att avgå med pension och rätt till pension torde i överensstämmelse med vad ovan föreslagits i tillämpliga delar böra gälla samma bestämmelser som för universitetsprofessor.

Enligt beredningens förslag skall den föreslagna omorganisationen genomföras från och med den 1 juli 1935. Jag biträder detta förslag. Frågorna rörande anslag åt det omorganiserade institutet torde på grund härav icke behöva underställas innevarande års riksdag. Jag saknar därför anledning att nu närmare ingå på denna sida av saken men vill allenast uttala, att jag i huvudsak ansluter mig till beredningens förslag till stat för institutet med vissa däri av statskontoret förordade ändringar. Anslaget till institutets verksamhet torde i vart fall under förhandenvarande förhållanden kunna efter omorganisationen begränsas till 60,000 kronor.

Därest ovannämnda principförslag vinner riksdagens bifall, torde Kungl. Maj:t böra utfärda bestämmelser rörande tillsättning av professuren i rasbiologi vid Uppsala universitet, att träda i tillämpning redan den 1 juli 1934. Samtidigt torde med hänsyn till de av beredningen anförda skälen

bestämmelser böra av Kungl. Maj:t meddelas rörande utseende av styrelse för institutet. Den nya stadgan för institutet, som Kungl. Maj:t bör utfärda på förslag av institutets nya styrelse, bör träda i kraft den 1 juli 1935.

På institutets nya styrelse torde ankomma att med ledning av universitetsberedningens förslag med däri av statskontoret förordade ändringar avgiva förslag till ny stat för institutet, varefter denna anslagsfråga bör föreläggas 1935 års riksdag.

Vad angår anslagen till institutet under budgetåret 1934/1935 finner jag icke anledning att förorda höjning av det under innevarande budgetår utgående anslaget av 45,000 kronor till institutets verksamhet. Det av kanslern begärda anslaget för tryckning av andra delen av institutets arbete om de svenska lapparnas rasbiologi anser jag mig under nuvarande förhållanden icke kunna förorda.»

Utskottet.

Såsom av statsrådsprotokollet inhämtas, ansåg 1933 års riksdag anledning förefinnas att verkställa utredning rörande de framtida riktlinjerna för rasbiologiska institutets verksamhet och att undersöka möjligheterna för en omläggning av dess arbetsformer. Den sålunda begärda utredningen har numera verkställts av universitetsberedningen. Beredningens förslag, till vilket departementschefen uttalat sin anslutning, innebär i huvudsak, att institutets chef skall vara professor i rasbiologi vid universitetet i Uppsala, att institutet i ekonomiskt hänseende skall vara helt fristående från universitetet samt att det skall stå under överinseende av en särskild styrelse. Jämväl utskottet finner sig kunna uttala sin anslutning i princip till detta förslag.

Mot förslagens detaljer — i den mån utskottet nu har att taga ställning därtill — har utskottet icke funnit annat att erinra än att utskottet i likhet med departementschefen ansett institutets styrelse med dess av beredningen föreslagna sammansättning komma att få ett väl stort antal ledamöter. Såsom departementschefen framhållit, lär emellertid frågan härom böra ankomma på Kungl. Maj:ts prövning.

Beträffande institutets verksamhet under budgetåret 1934/1935 innebär Kungl. Maj:ts förslag, att anslagen till rasbiologiska institutet skulle utgå med samma belopp som innevarande budgetår. I motionerna I: 315 och II: 555 har, i anslutning till ett av institutets styrelse framlagt, av universitetskanslern i huvudsak tillstyrkt förslag, hemställts dels att anslaget till institutets verksamhet måtte för nästkommande budgetår höjas från nu utgående 45,000 kronor till 55,000 kronor, dels ock att ett anslag av 10,000 kronor måtte anvisas för utgivande i tryck av andra delen av institutets arbete om de svenska lapparnas rasbiologi. I likhet med departementschefen har utskottet emellertid icke funnit sig böra tillstyrka någon höjning av de till institutet för innevarande budgetår utgående anslagen. Utskottet

avstyrker alltså här förevarande motioner i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) medgiva, att rasbiologiska institutet i Uppsala må från och med den 1 juli 1935 omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 23 februari 1934 angivits;

b) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra det ordinarie anslaget till avlöning åt chefen för rasbiologiska institutet med oförändrat belopp, 12,000 kronor;

c) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Sjädahls m. fl. och herr Holmgrens m. fl. ovan nämnda motioner (I: 315 och II: 555), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor att disponeras enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Stockholm den 20 mars 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Reservation

av herrar *Olof Olsson*, *Asplund* och *Holmgren*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hamrin*, *Lindblad*, *Bergqvist*, *Olof Olsson*, *Kvarnzelius*, *Nilsson* i Gränebo, *Borell*, *Oscar Olsson*, *Bagge*, *Asplund*, *Pauli* och *Tham*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren*, *Jansson*, *Strindlund*, *Törnkvist* i Karlskrona, *Persson* i Fritorp, *Jeppsson*, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Holmdahl* och *Weijne*.
